Ч. 270 (10.947).

Львів субота 4. грудня 1926

Poczlowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Руму́нії 151 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перед виданням нового пресового декрету.

Який буде новий пресовий декрет? — Реформа шкільництва. — Новий реґулямін комісії фахівців. — Кандидати на становище віцеміністра освіти.

Варшава, 2. грудня 1926.

Уряд виробляє новий пресовий декрет на тих самих основах, що перший. На випадок анулювання соймом і того декрету, уряд не задумує витягати з того ніяких консеквенцій. Отже поголоска, яку нотувала вчорашня „Двугрошуфка", немовби уряд на випадок відкинення соймом його пресового декрету рішився на розвязання сойму, не відповідає дійсности.

Щодо нового прес. декрету, то над ним радить Правнича Рада. В понеділок займеться ним Рада міністрів, після чого він буде предложений до підпису президентові Мосціцькому й оголошений у формі розпорядку. Зміни в новому декреті будуть остільки, що при його опрацюванні брали під увагу дневникарські закони, а юрисдикція в справах т. зв. пресових проступків буде переказана не адміністраційним, а судовим властям. Дотеперішній декрет, внесений до сойму перед кількома днями, обовязуватиме до часу введення в життя нового декрету.

Сьогодні була у віцепрем. Бартеля на довшій авдієнції делеґація синдикату жидівських журналістів у Варшаві. Делеґація домагалася рівного трактування жидівської преси з польською і представила положення жидівських журналістів. Віцепрем. Бартель відповів, що його відношення до журналістів узагалі, а до жидівських зокрема, було все обєктивне.

Міністерство освіти приготовляє на освітню конференцію тези уряду, виходячи з принціпу т. зв. „одностайної" школи (7-літня народня школа і 5-літня ґімназія), замісць дотеперішньої програми. На конференцію запросять учителів народніх і вищих шкіл. Конференція відбудеться перед Різдвом.

На останньому засіданні Ради міністрів ухвалено нові зміни в орґанізації комісії знавців для справ національних меншостей. А саме ця комісія весь передискутований нею матеріял буде передавати відтепер політичному комітетові Ради міністрів. У кругах, близьких до уряду, кажуть, що справи, звязані з положенням національних меншостей, буде уряд полагоджувати тепер скорше, бо вони не терплять проволоки. Але тимчасом робляться тільки зміни — в реґуляміні комісії знавців.

З дотеперішніх кандидатів на становище віцеміністра освіти найбільше виглядів має Єнджеєвич, референт освітніх справ у президії Ради міністрів. Віцемаршалок сенату Возніцький не приняв пропонованого йому становища віцеміністра освіти.

Монархія на Мадярщині?

Будапешт, 2. грудня 1926.

У звязи з побутом начальника держави Гортія на замку бувш. арх. Иосифа кружляють чутки, що на замку відбуваються наради в справі проклямування монархії на Мадярщині. Проклямація мала би появитися перед сесією парляменту, якої перше засідання визначено на 25. січня. Кажуть, що головним інспіратором тої акції є премієр Бетлен, який теж повідомить парлямент про проклямацію.

Наради в справі роззброєння.

Женева, 2. грудня 1926.

Вчора комітет Ліґи Націй, що складається з представників усіх членів Ліґи, радив над справою роззброєння. Обговорювали теж значіння першої части уст. 11. статуту Ліґи Націй, який, на думку ген. секретаря, надає йому в разі небезпеки війни право й обовязок скликання Ради Ліґи без попереднього порозуміння з предсідником Ради, на домагання котрогонебудь члена Ліґи. Дорадна і технічна комісія у своїм звіті предкладають ряд комунікаційних улішшень. Згідно з цим звітом комітет предложить членам Ліґи зложити зобовязання давати всякі комунікаційні улекшення в разі воєнної кризи. Зобовязання це мається висловити в формі резолюції, предложеної зібранню для ухвалення.

Справа наслідника Красіна.

Льондон, 2. грудня 1926.

„Дейли Мейл" повідомляє, що 200 членів парляменту, переважно консерватистів, підписало петицію, в якій домагаються, щоби премієр не згодився на іменування наслідника Красіна, доки СРСР. святочно не приобіцяє, що занехає пропаґанду поза кордонами СРСР. і доки не виконає своїх зобовязань.

Атентат на японського наслідника престолу.

Льондон, 2. грудня 1926.

З Токіо повідомляють, що на японського наслідника престолу намагався виконати атентат один із будайських жреців. Поліції вдалося ударемнити атентат і арештувати духовника.

Гроші.

Банк Польський обнизив учора курс доляра на біржі і платив за доляри в готівці 8·95, за чеки 9·00.

Штреземан іде до Женеви.

Берлін, 2. грудня 1926.

„Фосіше Цайтунг" довідується, що німецький міністр закордонних справ Штреземан іде в пятницю вечером до Женеви на сесію Ліґи Націй.

На заслання.

Рим, 2. грудня 1926.

Розпорядженням уряду виконано дальші заслання на основі закону про охорону держ. устрою. Загалом заслано досі 525 людей.

Революція в Мексику.

Льондон, 2. грудня 1926.

Надходять вісти з Мексику, що в цілім краю кипить революційна боротьба. Число революціонерів, які ділають у найбільше зреволюціонованих околицях, доходить до 20 тисяч.

Атентат на еспанського короля.

Париж 2. грудня 1926.

„Шікаґо Трібюн" повідомляє з Мадриту, що там арештовано 4 людей, при яких найдено револьвери і гранати. Арештовані призналися до вбивства кардинала Сольдевілля і одного банкира. Вони плянували атентат на життя короля Альфонса і Прімо де Рівери.

Нінчіч приїде до Варшави.

Білгород, 2. грудня 1926.

Югославянський міністр закордонних справ Нінчіч заявив у журналістичному інтервю, що в другій половині грудня приїде до Варшави.

За видачу судам пос. Приступи і Пащука.

Володимир Вол., 2. XII. 1926.

З уваги на те, що у володимирському процесі 151 повторялося імя послів Приступи і Пащука, прокуратор у Луцьку вислав до сойму домагання видачі обох цих послів судам. Пос. Пащук, як відомо, перебуває тепер в Америці, де відбуває поїздки по українських робітничих кольоніях, збираючи жертви на політичних вязнів.

З судової салі.

Відклик Бігуна і Дубаневича.

Дня 22. грудня 1926 р. відбудеться в Найвищому Суді у Варшаві розправа Миколи Бігуна і Дмитра Дубаневича з процесу так зв. „почтовців", які внесли зажалення неважности. Инші засуджені, як відомо, вирок приняли.

За убивство лікаря-злочинця.

Дня 9. грудня 1926 р. розпочинається в окружному карному суді в Чорткові розправа Теодора й Катерини Аксентяків, обвинувачених за злочин убивства, поповненого на особі д-ра Марґулеса, лікаря в Озерянах.

Red. czas. „Dilo" Pr. 548/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 265 (10942) z dnia 29. listopada 1926 pod tytułem: 1) „Wizhomin pocyniji politycznych wiaziw" ustęp między słowami: Brygidki... a słowami: Tomu. 2) „Na własni swiy" ustępy między słowami: in p...korajmy... a słowami: My tak ż. 3) „Narodnij Zjizd" ustępy a) między słowami: Polityczni sprawy... a słowami: i obstojuje, ustępy b) między słowami: I) W politycznych sprawach... a słowami: o Narodnii Zjizd, ustępy c) między słowami: narodowi... a słowami: 10. Narodnij, d) między słowami: narodu... a słowami: Ukrainske, e) między słowami: objeanujam... a słowami: 13. Narodnij, f) między słowami: położenaju... a słowami: II. W sprawach, g) między słowami: stwerdżuje... a słowami: Na terytorii, h) między słowami: sprawa..., a słowami: 2. Narodnij, i) między słowami: selan... a słowami: 4) wzywaje, j) między słowami: organizacji... a słowami: Z okrema zawierają ad 1) i 2) znamiona występku z § 300 u. k., ad 3) a) c) e) i) znamiona zbrodni z § 58 c) u. k., ad 2) b) d) f) g) h) i) znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, że zatem zarządzona przez Prokuraturę dnia 27. listopada 1926 i w tym dniu wykonana konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów, 29. listopada 1926. — Hawel

Два табори — два гетьмани.

Львів, 3. грудня 1926.

Чим ближче до виборів, тим більша рухливість, тим більша помисловість, тим більші здвиги. Бож найближчі вибори до польського сойму справді будуть першорядної ваги, будуть найбільшою і найважнішою подією від хвилі реставрації Польщі і визначення її границь на сході рижським трактатом. Найближчі вибори не лише рішатимуть про те, в чиї руки попадеться влада в Польщі, але може й рішатимуть про новий устрій, а невиключене — що й істнування сучасної польської републики. Тому то хоч клигає ще старий нездарний сойм, придавлений військовим шоломом маршалка Пілсудського, поза його межами вже йдуть підготування до виборчої кампанії на цілій лінії. Головно ладяться до рішаючого бою два польські табори: табор маршалка Пілсудського і табор Романа Дмовського.

І підчас попередніх виборів в р. 1922 істнували ті два табори: націоналістично-шовіністично-клерикальний під проводом Дмовського і радикально-масонський під проводом проф. Ашкенази. Перший табор ішов суцільною лавою під назвою „Хієни" — і побідив, другий не був виразно зціплений — і програв. Побіда першого базувалася на моральній піддержці всесильного польського духовенства і щедрій матеріяльній допомозі великого капіталу (що поріс був в піря завдяки міліярдовим марковим „позичкам" держави) та землевласницького світа (якому обіцяно ліквідацію „страшної" земельної реформи з 1920 року). Другий табор не мав спільної програми, здебільшого будував свої надії на фразеольоґічному капіталі і мусів програти. Хієнський табор завдячував свою побіду ще й тій обставині, що маршалок Пілсудський займав тоді — можна сказати — обсерваційне становище. Також наша неучасть у виборах зменшила силу „національних меншостей", а одночасно посередньо підсилила сили польського „народового" табору і його комбатантів пястівців і східно галицьких сіоністів).

Инша річ, що та побіда польського шовіністично-клерикального табору не віддала всецило влади в його руки. Духовенству заплачено за допомогу конкордатом, землевласникам — викривленням, а радше ліквідацією земельної реформи, „національні меншости" споневіряно і придавлено винятковими законами, але „консолідації" держави не переведено. Навпаки, перевага цього табору і „творча" конкуренція з ним „демократичних" елементів довели до повної розпряжности на всіх ділянках політичного, господарського і культурного життя. Конституцію насилувано в кожному її рядку, парляментаризм скарикатуризовано, розуміння права зведено на нінащо.

В таких умовах почато говорити про недоцільність демократизму, про його руйнуючу безсильність, про його неспроможність відповісти постулятам нового часу. Конспірація, зітхання до мусолінізму, проповідництво монархізму — як лік проти господарського розвалу, політичних негараздів, культурної нужди — ось

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Процес 151

За приналежність до українсько повстанчої організації.

Володимир Вол., 1. XII. 1926.

Розправа з 30. листопада.

Зізнає свідок Вільгельм Вайшвіл, функціонар поліції в Луцьку, що був приділений до громади Поріцька для обсервації комуністично-диверсійної організації. Свідок устали розвідкою, що на цвинтарі в Радовичах було зібрання, в якому брало участь около 20 осіб. Розвідкою устали, що в сел Риковичах була зорганізована сотня, що у Якима Мазурка в стодолі відбувалися зібрання, що Нестор Байда скликував зібрання за селом Поля ниа, де також стрічався з двома особняками з Володимира. На цих зібраннях складано присягу, взивано присутніх, щоб організувалися і готовилися до повстання. Згадувано також про поміч від більшовиків на випадок повстання на Волині. Дня 3. березня 1925 р. зголосився на постерунку поліції в Поріцьку Яків Костюк з Рикович і доніс, що в Риковичах істнує організація, яка має намір викликати повстання проти польської влади. Головними організаторами є Нестор Байда, Степан Лемешко й Евдоким Мазурок. В ході дальших розвідок усталено инших членів організації. По нападі на мировий суд в Поріцьку усталено, що в цьому нападі брав участь член організації Василь Бас з Радович (утік), Петро і Іван Атлас та Олекса і Богдан Мельничук. Дальше свідок каже, що арештовані зізнавали йому на допитах. Переважно признавалися, що до організації належали, хто їх втягнув, перед ким і де, складали присягу і які одержували по присязі псевдоніми.

На запит голови суду зізнає, що напад на суд в Поріцьку не був вислідом праці організації, що до організації попали випадково бандити, але що такі напади належали до цілей організації. На запит оборони свідок відповідає, що не устали, де нібито були склади зброї, лише з конфіденціональних джерел після арештувань довідався, що Нестор Байда мав дотарчити з Конюх 30 крісів.

Д-р Шухевич питає свідка, чи був арештований також Яків Костюк, на що свідок відповідає, що був арештований про око, аби члени організації не зорієнтувалися.

Адв. Підгірський питає свідка, коли мало зачатися повстання? Свідок відповідає, що тоді, коли більшовики присланиб аероплани з „бібулою" і розкинули її по краю. Це мав говорити Яким Мазурок.

На запит адв. Підгірського, як поступив свідок, коли чув, що Нестор Байда має достарчити 30 крісів, свідок відповідає, що доніс про це своїй вищій владі.

Д-р Шухевич стверджує, що між зізнанням свідка на суді й у слідчого судді є розбіжности, а саме він тепер зізнає, що про напади в роді нападу на мировий суд в Поріцьку говорив Лавро Мороз, а у слідчого судді свідок зізнав, що про це говорив Степан Лемешко.

Обвин. Нестор Байда заявляє, що свідок в часі допитів бив його три дні по кілька разів денно. Підпрокуратор бачив у обвинуваченого знаки від побоїв і питав, хто його бив. Коли обвинувачений довше не міг терпіти, підписав протокол, який йому піддали.

Обвин. Мазурок заявляє, що його при допитах били і вмовляли в нього, що був секретарем ячейки. Обвинувачений зізнавав, що був лише секретарем „Просвіти". Коли питали, яке мав прізвище, обвинувачений відповів, що прізвища ніякого не мав і називається таксамо тепер, як і за „царського" права. По цій відповіди в протоколі написали, що обвинувачений мав псевдонім „Защарський"!

Обвин. Лемешко Степан зізнає, що свідок на допитах ломив йому через стілець спину. Свідок заявляє, що ніяких репресій при допитах не приноровлювано.

Свідок Яків Костюк зізнає, що нічого не памятає. На запити оборони зізнає, що був караний за крадіж хустини, що обвинувачений Мороз говорив йому про таку саму революцію, що була в Росії і що у слідчого судді зізнав правду, але тепер зізнань не памятає. З уваги на те голова суду каже відчитати зізнання свідка у слідчого судді. Виходить, що посол Назарук бував на зібраннях організації, хотів вписувати всіх до „української партії", говорив, що мусить щораз одягатися в инший одяг, що має до помочі ще двох агітаторів, що Лавро Мороз намовляв свідка вступити до організації і „бити й різати Поляків". Намовляли його також не йти сидіти до тюрми за „нелегальну" крадіж хустки, бо скоро настане Україна, то все пропаде, а як буде все готове, то аероплани дадуть знак до повстання. Прочитане зізнання свідок потверджує.

Свідок Хімяк Владислав зізнає, що був приділений зі Львова на час ліквідації організації на терени володимирського повіту до допитів арештованих. Вичисляє, кого допитував і до чого хто признався.

Обвинувачений Гарасим Котюк заявляє, що ці зізнання від нього свідок вибив, а обвинувачений протоколу не підписував, бо є неграмотний.

Свідок Семен Козюк зізнає, що про обвинувачених Івка Койраза і Віктора Крайця не знає нічого. У слідчого судді говорив на них обтяжуючо, бо хотів, щоб як найскорше його пустили, а крім того боявся биття, бо загально говорено, що на поліції бють. Тепер зізнає щиру правду, бо присягав.

Свідок Хмельніцький Броніслав зізнає, що від Василюка довідався про комуністичну партію „для бідних людей". Рівночасно одержав дві брошури від Василюка і віддав їх підкомісареві поліції Заузьському. Василюк говорив свідкові, що розпічнуть „сьміґаць" конфідентів, почнуть напади на поліцію, на телєграфи і на зелізницю, а до помочі поміднуть більшовики, щоби знищити буржуазію.

Свідок Володимир Маяк зізнає, що при допитах на поліції аспірант Заремба стероризував його криком і собакою так, що свідок не знав, де дітися (!). Щоб видобутися з цеї ситуації, свідок зізнав у слідчого судді обтяжлючо на Білецького й Осинського і тим робом увільнився від не дуже приємних допитів. Свідок заявляє, що є свідомим Українцем.

Також свідок Павло Кохансьский зізнає, що у слідчого судді безосновно обтяжував обвинувачених Білецького й Осинського під впливом страху перед биттям на поліції, про яке свідок богато наслухався і під церквою і в „Просвіті" і на инших прилюдних місцях. **П. Щ.**

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Єсеєнського у складі 31 осіб виступає:

Пятниця 3. XII. — Камінка Струм.
Субота 4. XII. — Камінка Струм.
Неділя 5. XII. — Радехів.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:

Субота 4. XII. — Делятин.
Неділя 5. XII. — Надвірна.
Понеділок 6. XII. — Битків. 528 11-?

„Національна політика більшовиків і Україна". Виклад ред. В. Мудрого на цю тему відбудеться в неділю, дня 5. грудня н. р. в 6. год. вечером у салі „Академічного Дому" (вулиця Супінського ч. 21.).

Заходом читалень і філії „Просвіти" в Станиславові відбудеться в неділю 5. грудня 1926 в салі українського „Сокола"

„СВЯТО ПРОСВІТИ".

Початок о 2 год. пополудні. Вступ на салю вільний. Добровільні жертви приймається з подякою. — Виділ Філії „Просвіти". 1043 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

В тяжкому горю, якого мені довелось дізнати через смерть мого найдорожчого мужа бл. п. о. Порфирія Ступницького, декана і Пароха Товмача, дізнала я з усіх сторін много спочуття і розради, за які щиро всім з глибини серця дякую. Передусім дякую щиро Високопр. Духовенству, яке під проводом Впр. о. містодекана С. Чеховського взяло громадну участь в похоронах, отже В ч. і Впр. оо.: Деканови Кульчицькому, дек. Дурделі, сов. І. Кошобі, І. Лабієві, А. Шарковському, Я. Майковському, Н. Стрийському, К. Стрийському, Д. Лисому, Л. Іванцеву, В. Коропецькому, Е. Тесі, Н. Голейкові, І. Малецові, В. Жилавому, Г. Зінкові і о. кап. Табачковському пароховi лат. обр. в Товмачи. Зокрема за участь в похоронах і за прощальні слова в церкві і над могилою складаю щиру подяку Всч. оо. сов. І. Плавюкові, Сев. Ступницькому, А. Яворському і З. Кисілевському.

Дальше дякую ПТ. Начальству Повіту, Суду, Ради Повітової, Зарядові міста, Шкільному Інспекторатові, Дирекціям гімназії і вселюдних шкіл за участь в похоронах. Дякую сердечно гімназійному ширі хорові за звеличання похоронного походу жалібними звуками.

Вкінці дякую рідні моїй, другам, знакомим та тій великій непроглядній масі народу з цілої Товмаччини, які відвели домовину мого мужа на останній спочинок.

Товмач, в листопаді 1926. 994 1—1

Вергінія з Дзеровичів Ступницька, вдова; **Роман Ступницький,** внук.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів Ринок ч. 10.

ти свої кошти на утримання лікарні. Крім того Нарком здоровля взагалі не дає всіх потрібних коштів на утримання її в більшу частину їх звалив на плечі окрвиконкому. По других статтях ми також нічого не виграли від нового положення, а навпаки програли. Одеська округа дістала від уряду, за новим положенням, при утворених статтях на 234 тис. карб., але в тойже час нам причинули видатків на 390 тис. карб.

Таких голосів з дискусії можнаб повести далеко більше, але й ці вистарчають на те, щоби кинути промінь світла у все те, що зветься на Україні шумно соціялістичним будівництвом і реалізацією соціялізму.

Закарпатська Україна.

Заборона журналу „Українська Земля“.

З Ужгороду пишуть нам:

Ця частина нашого народу все страдає між отими нужденними горами. Цей нарід тисячу років лежав закопаний, ніхто про нього і не знав, бо високі гори піднимались мов стіни тюрем. І лежав він мов у кліті всіми забутий. Аж явилися брати, обіцяючи, запевняючи осягнення добробуту і світла божого... Чудесні слова і нам здавалося, що справді прийде час, коли й ми покинемо ярмо і неволю.

Але показалося щось инше. Нарід, який прагне культури, жадає знання, не в накиненій, але рідній йому мові, не може добитися свого, бо пануючі і їх централістична політика хотілиб викрутити йому язик накинути йому московщину, в ліпшім випадку — всяку церковщину, тарабарщину і Бог зна що. Сотки тисяч викидають на підтримування чужих впливів, навіть видають газету латинкою, щоб тільки нищити рідну мову і роздерти національну єдність українського народу.

На жаль, не далеко видять перед собою і наші тзв. автохтони, як і не бачать, що нас тільки одна жменя, які не в силі витворити й уконсервувати якусь окремішню культуру, якесь унікум в роді „русинизму“.

Бачучи, що їх політика й культурні напрями ведуть до цілковитого зруйнування нашого найцінніщого скарбу — рідної мови, бачучи, що вони й самі причиняються до чехізації Підкарпаття, яка на всіх лініях ведеться повною парою, чим нищиться рідна освіта — молоді письменники, які дивляться і в будуче, рішили видавати політично-літературний журнал під назвою „Українська Земля“ і з приводу того внесли 26. X. ц. р. подання до дирекції поліції в Ужгороді. І хоч пресовий закон ясно вимагає, аби поліція дала протягом 15 днів позитивну чи негативну відповідь, дирекція поліції в Ужгороді аж 24. XI. ц. р. доручила видавцеві письмо, в якому прохання відмовлено з такими мотивами:

„Vášo oznámeni, že od 1. XII. 26. budete vydávati časopis „Ukrainska Zemlja“, list politicko-kulturní pro ukrainské obyvatelstvo ČSL., neberu na vědomí a neudeluji Vám ve smyslu § 19. zák. XIV. z roku 1914. žádaného povolení z techto důvodů:

Dle Vášeho oznameni časopis tento má hájiti zájmy ukrainského obyvatelstva v ČSL., tedy i na Podkarpatské Rusi, z čehož plyne, že území Podkarpatské Rusi zamýšlíte nazývati tento časopis „Ukrajinska Zemlja“.

V soustavném užívani tohoto nazvu lze spatřovati tendenci označiti Pod. Rus, jež jest dle §-u 3. ustavní listiny nedílnou částí ČSR., jako territorium nalezejíci Ukrajině a tím ve ... pobuřovati proti ... státu a odo ruje proto zmíněný název ... §-u 14. č. 1. zak. z 19. III. 1923. č. 50., sb. z an.

Policejní ředitel:
Voblidal, v. r.“.

Музей нашої трагедії знову дістав документ братської любови...

На основі тихже самих параграфів виходить тут маса московських газет „Русская Земля“, „Подкарпатская Русь“ і т. д., і коли чеські фільольоги, етнографи, чеська і польська Академія Наук признали наш нарід частиною великого українського народу, навіть у чеських географіях учать, що ми є Українцями, — то чомуж на тих самих правах не уділюють дозволу для „Української Землі?“ Дивне мотивування поліції, що назва „У. З.“ може потягати за собою і ту саму назву території... Таж на Словаччині виходить і „Мадяр Гірлап“, — а чи вже тоді Словаччина Мадярією зветься?

Тут не йде і не може йти про ірредентизм, ані про жадну пропаганду сепаратизму, бо Україну і Підкарпатську Русь ділить третя держава, ще, хоч і славянська, але для українського народу ворожа. Чехословацька республика не межує з Україною, отже і пропаганда про відірвання Підкарпатської Руси не може мати місця, бож Підкарпатської Руси не можна відірвати від чехословацької республики і прилучити до неба або пок сити в повітрі...

Чомуж тоді поліція боїться? Чомуж не боїться мадярської ірреденти? Адже Мадярія в сусідах!...

Проти такого топтання правди повинні протестувати всі, хто має хоч крихітку совісти.

По широкому світі.

З китайського котла. Боротьба між армією Сен Ю Тсіянга й військами Лен Тсен Гуа, який крив праве крило союзних китайських армій, ведеться далі. Червоні війська панують тепер над 7 великими провінціями, що мають около 200 міл. населення.

Румунський наслідник престола готовить переворот? Кореспондент „Пті Парізієн“ подає зі Штрасбурга заяву маршала румунського двору. Марш. зазначив, що князь Карло обіцяв йому рішучо, що не робитиме ніякого перевороту в Румунії. Зновуж кн. Карло в письмі до преси заперечує, начеб його розмова з маршалом румунського двору торкалася безпосередньо або посередньо справи зречення його прав до престолу.

Італійсько-англійський договір. Агенція Стефані повідомляє, що італійський посол в Альбанії й албанський міністр закордонних справ підписали в Тірані пакт приязни і безпеки між Італією й Альбанією. На основі того пакту Італія й Альбанія признають, що всякі проби нарушення політичного, правного й територіяльного status quo в Альбанії є суперечні з їх обосторонними політичними інтересами.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла“ сконфісковано два місця у статті „Реалісти чи утопісти?“. Це 118-а конфіската нашого органу в цьому році.

— **Вязниця за рідну мову.** Одержуємо такого листа: Хвальна Редакціє! Посилаю вам відпис такого документу: К. ... o im Morawski gr. kat. proboszcz z Orowa A. 1. ust. z 1. VII. 1924 Dz. U. Nr. 73 poz. 724 i nakazu Starostwa z dnia 12. V. 1925 D. 799/2 popełnione przez prowadzenie korespondencji w języku ruskim. Uznaje winnym ks. Hieronima Morawskiego z Orowa przekroczenia jak rubryka IV. i zasądzam go na zasadzie § ... r. min. ustawy z dnia 3. XI. 1 ... Dz. U. p. Nr. 159 na grzywnę w kwocie 25 zł., w razie nieściągalności na karę aresztu przez 3 dni, oraz na ponoszenie kosztów postępowania karnego. Przeciw temu orzeczeniu wolno wnieść rekurs do Województwa, który podać należy przez tut. Starostwo w terminie do dni 3 licząc od dnia ... po doręczeniu. Drohobycz, dnia 9 X. 1926. Starosta drohobycki Przemo ... mp. — Зазначую, що це вже друга така сама кара наложена на мене в другій половині цього року — з тою ріжницею, що в попереднім присуді в разі нестягнення грошевої кари вимірено 2 дні арешту, а тепер підвищено її на 3 дні. Внесений відклик проти попереднього присуду воєвідство відкинуло. Проти цього вніс я також відклик, а коли воєвідство його відкине, то треба буде кару відсидіти. — З поважанням о. Єронім Моравський.

— **Академія в память В. Гнатюка.** Український Науковий Інститут у Берліні уладив минулої пятниці (26. листопада) в приміщенні Славянського Інституту жалібну академію в память покійного Гнатюка, на яку зложилася промова проф. Д. Дорошенка по українськи і з чужої (по німецьки). На Академію прибули крім Українців генерал Гренер, проф. Штейн голова німецького „Етнографічного Товариства“ в Берліні проф. Й. Гельтe, проф. Фасмер і пані д-р Вольтнер.

— **Українські справи в німецькій пресі.** „Черновіцер Дайтше Тагеспост“ з 10-го листопада подає за „Ділом“ домагання галицьких Українців на полі вищого шкільництва. Ця сама газета оголошує в 837-му числі з 11-го листопада дуже інтересні офіціяльні статистичні дати про національний склад черновецького округа, установлені на основі вислідів статистики з 1-го червня ц. р., оголошених у 16 му числі офіціяльного черновецького журналу „Моніторуль Офіціяль“ (з 1-го листопада. „Черн. Дайтше Тагеспост“ містить вкінці в числі з 14-го листопада статейку про українські політичні процеси в Польщі. Докладнішу вістку про масовий процес проти 151 Українців у Володимирі Волинськім приносить також берлінський соціялістичний „Форвертс“ з 14-го листопада. Взагалі від деякого часу стрічається у „Форвертсі“ богато вістей і статтей про положення Українців у Польщі. Так ино у числі з 20-го листопада поміщена стаття п. з. „Польські переслідування славянських братів“, в якій за „Ост-Експресом“ передрукується статтю „Діла“ про недолю українського шкільництва під Польщею.

— **Устрійна.** В 290-му числі „Res Publica“ з 22-го жовтня помістив д-р Зенон Кузеля обширний некрольог Володимира Гнатюка, в якому докладніше змальовано наукову діяльність Покійника, а зокрема його заслуги на полі української етнографії. — Ця сама газета містить у числі з 31-го жовтня статтю про Новий Сад, в якій між иншим подається статистичні дати про місцевих греко-католиків, до статті додані ілюстрації. — В образковім додатку 45. до „Res Publica“ поміщено знимки добування соли в Мармароській Солотвині. — В 307 числі цеї газети оголосив І. Чейрка довшу статтю про виставку „Української Мистецької Студії“ в Празі, з якої виріжнює найбільше праці проф. архітектурного відділу С. Тимошенка.

— **Видавничий бандитизм.** Одержуємо такого листа: До оборони „Союзу Українських Накладців і Книгарців“ у справі зловживань при виданнях календарів на 1927 р. і поміщення моєї „Мітольогії Греків і Римлян“ з 1923 р. у „Календарі Трембіта на 1927 р.“ заявляю оцим, що з видавництвом „Трембіта“ від 1923 р. до сьогодні — я не мав, і не маю ніяких зносин і про поміщення моєї „Мітольогії“ у „Календарі Трембіти“ я довідався щойно з „Діла“. Рівночасно жадаю отсим від Видавництва „Трембіта“ негайного витягнення з обігу моєї „Мітольогії“ у формі календаря; у противному разі віддам зараз справу у суд. З поважанням *Евген Яворовський.*

— **З нових книжок.** Вийшла з друку перша в українській мові книжка з ділянки воєнно-польової санітарії б. начальника санітарної служби армії УНР., полковника лікаря д-ра Дайна Олександра, під назвою „Воєнно-санітарні начерки українського лікаря“. Крім спеціяльно воєнно-санітарної справи в книзі є ще й загальні відділи, що торкаються життя української армії. Зачіплено в ній також пекучі питання цілої української справи. Книжка має 154 сторінки (вісімки) з 14 схемами в тексті і копіями з 8 документів. — У філядельфійській „Америці“ кінчиться друкувати історична повість Осипа Назарука п. з. „Роксоляна“. Повість виходить окремою відбиткою.

— **Таланти марнуються.** Перед судом присяжних ставав 20-літній парубок з Сердиці, біля Комарна, Михайло Вовк, обвинувачений у фальшуванні 5-золотівок. Він робив це з нужди, як чахоточник, без засобів до життя. Фальшиві гроші були такі незугарні, що можна їх було зараз пізнати. Тому суд звільнив хлопця від кари. — Другий малярський талант відкрила краківська поліція в Івана Чарноховського з професії вломчика, з іскри Божої — маляра. Він підробляв образи популярних польських малярів Рихтер-Яновської, Юрія Коссака і підписував їх їхнім прізвищем, продаючи як оригінали. Навіть деякі мистецькі сальони купували ці фальсифікати, не підозріваючи їх справжньої вартости. Невідомо, чи богато наших громадян знає, що на їх стінах висять фальсифікати ще меншої вартости: нужденні копії ріжних репродукцій на листівках.

— **Як виглядає шпігунська історія?** З будинку військової кооперативи виходить вечером хильцем якась жінка. Поліцай на вулиці рішає, що її рухи підозрілі. Тягне її до поліційного комісаріяту. Там в її торбинці находять великий жмут військових паперів з Д. О. К. (Дужудства Окружного Корпусу). Гудять телефони, заклинають військових знавців, по всій Польщі йде вістка „величезна шпігунська афера“. Тимчасом виявляється, що таємна дама була у відвідинах в одного військового урядовця, і йдучи до хати, взяла собі для домашнього вжитку пів фунта записаного паперу, нікому непотрібного.

Темна хроніка. Ціле товариство звязане спільним інтересом і одним столом у шинку попало в холодну, обвинувачене у фабрикації 20-золотівок. Більшість з них має славне минуле: Юліян Догулич святкував давно ювилей професійної праці, бо діждався до 43 літ 53 разової кари. Є й „дами“, які заявляють, що фальшиві гроші нашли на смітті, біля Льоншанівки, або що дістали їх... від товаришок. — На „гостинні виступи“ приїхав до Львова варшавський торговельний агент Врубчинський, як заступник англійської фірми ліноліум. Забрав гроші з банків на векслі, прогуляв у Льондоні чи в дорозі з яких 100.000 зол., а тепер сидітиме півтора року. — До темної хроніки належить теж справа „Курєра Львовского“: від кількох днів львівська преса друкує заяви його власників, які взаємно заперечують собі права називатись власниками цього органу. „Курєр Львовскі“ відкупила минулого року якась спілка і збанкротувала, чи „була завльнена“ новою управою: тепер є нова спілка і має так само як попередня ріжні папери на доказ своєї власности. Нічого не розбереш! — Вчорашня ніч на злодійськім фронті визначувалась більшим оживленням на всіх відтинках: вул. Зиблікевича, Зборовських, Зіморовича, Мулярській. Скрізь покрадено одіж, біля, золоті предмети, а навіть 100 нефальшованих долярів.

— **Ще раз кат.** Суд присяжних у Самборі засудив на кару смерти трьох бандитів: ще одного Зелінського на імення Франца, Шніцера та Прокопа, які вбили та ограбили поліцая Цеслика у селі Маткові, в Самбірщині. Чи кат з Варшави знову вибереться в подорож, чи може буде чекати цим разом на відповідь щодо помилування засудженого.

— **Весела хроніка.** Американці ласі на всіляку рекляму сенсацію, раді би стягнути до себе Бернарда Шова, славного ще більше після останньої нагороди Нобля. Одно фільмове товариство пропонувало йому го бі гроші, коли схоче виступити у фільмі, яку сам напише. Представник цього товариства доказував йому довго, що воно має на меті виключно мистецтво. Шов відповів на це: „Дуже жаль, що не дійдемо до порозуміння, бо я стою на противлежнім становищі. Нас цікавить мистецтво, а мене виключно „бізнес“, а доляри це не бізнес.“

— **Світова хроніка.** Морганатична жінка румунського наслідника престола, пані Лямбріно, мусить заплатити кошти процесу в Парижі, тому, що паризький трибунал признав себе некомпетентним у цій справі. — Поліція в Мадриті знову арештувала одного революціонера, який приготовляв замах на Прімо де Ріверу; в його хаті найдено скриньку з бомбами. — За останніх 12 літ число лікарок у Німеччині зросло з 195 на 1627. Найбільше лікарок, бо 400, має Мюнхен, зате па тур... зина великих міст Гамбург, Кельн, Липськ, Дрезден, Франкфурт, Дюссельдорф — неймовірне! — не має ні одної. — Амбасадором у Вашингтоні призначив французький уряд відомого поета та дипльомата Поля Кльоделя, довголітнього амбасадора в Японії. — У Будапешті, у великій позичальні фільм Фанямент пожежа знищила весь будинок і — чи можете собі уявити? — 6 сотнарів фільм.

пісні побідників. І прийшов травневий переворот, а з ним брут льне розторощення законодатної влади, тієї влади, яка власними руками підготовляла свій розвал. Наступила доба маскованого абсолютизму і диктатури. І тоді раптом воскресли „оборонці" поневіряного парляментаризму. Згинаючись в три погибелі перед всесильним диктатором, почали думати про віднискання своїх впливів, про поворотне здобуття влади при допомозі парляменту, ними самими засудженого на загальне позорище і безславну смерть. Так зродилася думка про повстання „табору Великої Польщі".

*

В Старій Польщі все було двох ватажків, двох гетьманів: коронний і пільний, які верховодили, не оглядаючись на сенат і на короля, які мали свої партії, свої котерії, свою ласу на наживу армію вельможів і голодранців. Вся історія Польщі — це боротьба, це безнастанна внутрішня війна двох гетьманів, двох таборів, боротьба амбіцій, впливів і наживи. І все та війна велася на „кресах" коштом моральним і духовим, матеріяльним і фізичним здебільшого нашого народу.

І тепер маємо менше-більше аналогічне явище. Повстали два табори, два гетьмани суспільно-політичної думки, два ватажки нагромаджуваних сил, які небавом мають розіграти рішаючу кампанію за владу в сучасній Польщі. Пілсудський, що з питомою „кресовцям" безцеремонністю і відвагою захопив владу у травневому перевороті, організує магнатерію і демократичних голодранців ріжних відтінків, а Дмовський, якого всеполякерія великодушно віддала „всьому народові", в погоні за втраченою владою організує „табор Великої Польщі", включаючи до нього ще більше „народову" магнатерію, капіталістів, клерикалів і пястівську куркульню. Тільки той двобій мусить розігратися вже між самими Поляками, без найменшої участи „кресового населення. Хоч оба насторожені до бою табори продумують над тим, щоби ту кампанію звести й тепер коштом „національних меншостей", обмежуючи їх виборчі права. Очевидно, колиб це стало фактом, поневолені народи мусіліб глибоко призадуматися над тим, чи не краще було би взагалі зрезигнувати з всяких охлапів виборчих прав, стараючись иншими методами дбати виключно про себе.

З сесії ВУЦВК-ту.

Контрольні цифри господарства і дискусія над ними.

На відбутій минулого тижня IV III сесії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад виголосив голова харківського уряду Чубар величезний реферат про контрольні цифри господарства на Україні в 1926/27 р. Вже сам рік вказує на те, що ті т. зв контрольні цифри мають за завдання змалювати перспективи господарського розвитку України в цьому біжучому році, отже всі ті цифри фіктивні, бо говорять про будуче (господарський рік починається в осени і кінчиться аж на слідуючу осінь. Цілої маси цифр ми наводити не будемо, бо в них ніодин читач не розібрав би нічого. А крім того деякі з тих цифр ми вже наводили реферуючи недавно статтю Петровського з харківських газет. Тенденцією реферату Чубаря було доказати, що на Україні сильно зростають соціялістичні форми господарства і що те господарство переходить подекуди в цифрах передвоєнний стан. На самому вступі сказав Чубар такі знаменні слова:

„Ми не маємо самостійного відокремленого розвитку народнього господарства України, ми розвиваємося разом з иншими радянськими републиками... Ми знаємо, що наша держава мусить бути в міцному звязку з иншими републиками і свої рахунки мусимо пристосовувати до того, що складається в Союзі радянських републик в цілому".

Поза тим у рефераті нічого цікавого, а все старі пісні, які ми вже читали в харківських газетах по кількадесять разів і які ми щонайменше кілька разів реферували на сторінках „Діла". В рефераті всеж таки є ще одно місце, що варте того, щоби про нього згадати. Зачіпаючи справу „Дніпрельстану", Чубар заявив, що в союзному московському уряді та в московських господарських колах стала незвичайно актуальною справа понехання будови Дніпрельстану. Є там економісти, які проти Дніпрельстану висувають справу будови волжсько-донського каналу, що має мати для цілого радянського союзу нібито далеко більше значіння як Дніпрельстан. Чубар полемізує досить влучно з тезами противників Дніпрельстану і доказує, що електрифікація промислового центру України має далеко більше значіння для цілого союзу, як справа волжсько-донецького каналу, що має льокальне і другорядне значіння. Дніпрельстан має велике значіння не лише з огляду на електрифікацію, але й з огляду на водну комунікацію, бо з хвилиною його побудування Дніпро стає сплавним на лінії цілого свого бігу, а пороги плавби на ньому не будуть уже більше переривати. Відкриються тоді водні шляхи від Смоленська до Чорного Моря і від Брянська через Десну теж до Чорного Моря. Та щоб там не говорив Чубар, то бачимо, що Москва намагається перешкодити будові Дніпрельстану. Якби це сталося, то вся дотеперішня величезна праця харківського уряду, як підготовча так і пропагандивна, пішлаб намарно. І треба підкреслити, що на зїзді в цій справі було помітне подразнення та невдоволення з політики Москви, та його злагіднювали й успокоювали самі члени харківського уряду.

Найцікавішою була на сесії дискусія над рефератом Чубаря. Вона подекуди викривала справи, про які ніяк не можна булоб дізнатися. В дискусії забирали слово переважно представники округ і через те вона ще цікавіша. Перш за все наведемо голос про самі контрольні цифри. Делегат Артемівщини Міхієнко говорив:

„Я вважаю, що темп розвитку господарства буде троха нижчий, ніж це намічають контрольні цифри.

Слід перебудувати й упростити весь урядницький і радянський апарат. Звітність у стало ще дуже велика. І коли Цукротрест потав 2½-ти пудовий звіт, то Південсталь подала звіт всеж таки більше трьох пудів. Звіт Хемугіляя коштував у минулому роші понад 200 тисяч карбов.".

Делегат Любченко з Києва говорив:

„В контрольних цифрах є деякі хиби. Щодо безробіття, контрольні цифри намічають скорочення безробіття на 10 відсотків. Згідно з цим зуживається всіх заходів на те, щоби зменшити асигнування на безробітних. А проте безробіття навряд чи так зменшується. І тому асигнувань не слід вкорочувати".

Селянка Клочко з Бердичівщини казала:

„Болюче питання на селі — це пожежі, що поширюються з кожним роком. Село досі не має вогнетривалих матеріялів: ні заліза, ні цегли, ні дахівок і т. п. На те треба звернути увагу".

Делегат Уманщини Поруи говорив:

Кредитові товариства або Сельбанк видають позики лише більш-менш заможним селянам. А коли до банку приходить бідно одягнений селянин, то його питають: „Що в тебе є, чи зможеш повернути позичку? і т. п. Так бідний селянин йде з банку не діставши грошей, і не може відновити свого господарства".

Про відносини в промислі говорив делегат Уманщини Яцевський:

„Часто спостерігається ненормальний розподіл дефіцитних товарів по окремих округах. Так, наприклад, у вересні цього року на Уманщину було завезено цих товарів вдвічі менше ніж у вересні минулого року, хоча попит на них значно збільшився. Ненормальність регулювання торговлі показує такий факт: Умань дістає чомусь шкіру із Ленінграду, а тимчасом шкіряний завод існує тутже під боком у Бердичеві, зате продукцію бердичівського заводу везуть до Ленінграду".

Про фінансову господарку та про її наслідки говорив делегат Одеси Мишков:

„Одеська округа порушила перед відповідними органами справу про збудування в Одесі великої фабрики консерв для потреб експорту. З місцевого буджету на це виділено 200 тисяч карб., Харчотрест дав 200 тис. карб., а Українська Економічна Рада обіцяла асигнувати 500 тисяч к рб. Ми вже заготовили будівельні матеріяли, склали пляни фабрики і ось після низки підготовчих робіт урядком заявляє, що замісць 500 тис. карб. дасть лише 100 тисяч. Так не можна ставитись до серіозної справи. Щодо нового положення про місцеві фінанси, то воно не поліпшило, а навпаки ускладнило становище міста. Хоча центральні органи, за цим положенням і забирають з місцевого бюджету деякі установи на своє утримання, але це робиться лише на папері. Фактично-ж значні видатки на утримання цих установ доводиться нести місцевому бюджетові. Так було з одеською психіятричною лікарнею. Наркомздоровля, що забрав цю лікарню на своє утримання, протягом 1—2 місяців не посилав туди грошей. Довелося окрвиконкомові виділя

о. Д-р ЙОСИФ СЛІПИЙ,
ректор Дух. Семинарії.

Церква — творча сила народу.

Хто слідкує за живчиком суспільного життя і розвитком культури в останніх десятиліттях, той без труднощів догляне успішну працю творчої руки католицької Церкви. Минули вже ті часи, коли на Церкву і релігію загалом гляділи деякі як на втілене назадництво і давно перестарілу установу, яка в життю держав, народів, а в нашім зокрема, не повинна вже більше займати місця, а ще менше добиватися ролі впливового чинника. Сьогодні і найбільше ворожі живла ставляться до Церкви як до авторітету, опертого на незапереченій моральній могутности. Бо Вселенська Церква одинока, не зважаючи на промахи поодиноких людей, через увесь час шаліючої воєнної хуртовини і в повоєнному лихолітті високо держала Христовий стяг і стояла немов гранітна скеля, об яку відбивалися і найстрашніші запінені хвилі. З численних революцій і упадків держав Церква вийшла обновлена і зміцнена. Не диво, що церковним справам починають пильну увагу присвячувати і люде, які своїм життям і світоглядом стояли далеко від неї. А навіть цілі народи, держави, їх міністри, делегати і представники з чистого опортунізму, збираючи всі будуючі сили для свойого відродження і підкріплення, числяться з Церквою і, хоч як може нерадо, піддержують з нею звязки, бажаючи собі бодай нешкідним зробити її моральний вплив і значіння серед своїх горожан. Та сильні міра сього радше і відай виключно дивляться, щоби так сказати, на видиму і зверхню повагу Церкви і не беруть під увагу її внутрішньої духової надприродної сили, на якій стоїть Христова Церква, на яку спирається цілим своїм єством і в якій лежить її живучість, вічна юність і благодатна творчість. Надприродною силою запевнений Церкві провід в історії людства.

Другою причиною, яка підносить вартість і вищість Церкви в очах сучасного світа, то недомагання нової культури. Модерну культуру визначує даремне змагання: зі запереченням християнства опанувати життя і власними силами визволити людину з її немочі і нужди. І в тому нестримному нагальному напорі розвиток культури звузився; вона стала односторонною, матеріяльною, ба навіть матеріялістичною. Новий вік може почванитися тим, що осягнув небосяжні вершки, і ще пнеться вгору, в техніці, військовій штуці, в будові хмародерів, в переможенні просторів, в торговлі і промислі, в гігієні, в поборюванні бацилів і т. п. Та, на жаль, в моральному, етичному житті капітал чеснот, скромности, покори, справедливости, безінтересовности, пожертвування для других, моральної чистоти не то, що не зріс і не приніс відсотків, але радше змалів, його курс обнизився, ба навіть серед промахів, похибок і прогріхів буденного життя він марнується. Чому? Бо умові спосібности одідичуються рідко, а моральні чесноти зовсім ні. Їх треба все наново культивувати і плекати. А культура пішла в напрямі заспокоєння матеріяльних вимог і тілесних бажань та злегковажила духові потреби людини, її тяжкі гризоти, терпіння і журби. Поза плотю і землею вона не хоче бачити нічого, так немов би справді стала під цинічною девізою німецького поета: „Den Himmel überlassen wir den Engeln und Spatzen."

На цілій пестрій виставці модерної культури нема ніякого винаходу, який міг би зарадити марнуванню і розбиванню моральних сил, спинити зневажання і переступлення Божих заповідей. Не видно там, щоби хто старався виступити проти рознузданої змисловости, безмежної нахабности, жажди насичення і звірської наживи паразитизму. Всіми і найбільш подиву гідними винаходами не звільнено людини від фізичних і душевних болів і не вирвано її з обіймів грізної і невмолимої смерти. Безоглядний егоїзм, особистий і національний, не був може ніколи, на загал беручи, такою виключною пружиною людської праці і людських змагань, а при тому не давалася ще так діймаво відчувати відсутність великих ідеалів, високих цілей, моральної глибини і постійности, одушевлених могутніми кличами, як в останніх часах. Рік за роком кінчиться недобором в ідейности, а при тому одночасно розгніздюється релігійний індеферентизм і матеріялізм. І тому слушно сказав один американський політик, що світ не потребує вже більше банків, але більше релігії. Звідси отже той песимізм, який наче чорна тінь супроводжає новочасну культуру і зростає з її ростом. Надія на земський рай „з високо культурними джентельменами", то утопія і пуста мрія, яку розвіяв до останку воєнний вихор. Страшна недуга, на яку хворіє модерна думка, то субєктивізм, охота опертися на свої власні і виключні сили зі запереченням обявлення правд, з усуненням Божого авторітету. І якраз це розкладає суспільне життя, точить сам стрижень модерної культури, і гне додолу її хребетний стовп.

(Продовження буде).